

LIETUVOS KAIMO GYVENTOJŲ UŽIMTUMO IR GYVENTOJŲ KOKYBĖS ŠĄSAJOS

Klaidas ULVIDAS, Vytauto Didžiojo universitetas, Žemės ūkio akademija, Bioekonomikos plėtros fakultetas, el. paštas: klaidas.ulvidas@vdu.lt

Santrauka

Darbe taikomas mokslinės literatūros analizės metodas, kuriuo siekiama atskleisti pagrindines užimtumo tendencijas Lietuvos kaime. Aptariamos užimtumo suvokimo ir vertinimo kaimo kontekste ypatybės, atsižvelgiant į ekonominę, socialinę ir kultūrinę aplinką. Analizuojamas užimtumo poveikis gyventojų gyvenimo kokybei kaimo vietovėse, apimant ne tik ekonominius, bet ir socialinius bei psichologinius aspektus. Nagrinėjami veiksniai, darantys įtaką užimtumui kaime, jų poveikis.

Neskaitant pajamų gavimo, pripažįstama, kad užimtumas kaimo vietovėse atlieka svarbų vaidmenį formuojant socialinius ryšius, suteikiant galimybę naudotis būtiniausiomis paslaugomis ir išsaugant bendruomenių kultūrinį tapatumą. Nustatyta, kad politinės intervencijos ir ekonominės strategijos yra svarbiausios skatinant užimtumą kaimo vietovėse, daugiausia dėmesio skiriant tokioms priemonėms kaip verslumo skatinimas, įgūdžių ugdymas ir investicijos į infrastruktūrą.

Užimtumo dinamikai kaimo vietovėse įtaką darantys veiksniai apima sudėtingą ekonominių, socialinių ir aplinkos elementų sąveiką. Ekonomikos svyravimai, technologijų pažanga ir investicijos į švietimą daro poveikį užimtumui. Be to, užimtumo tendencijas dar labiau lemia vidaus ir išorės veiksniai, pradedant vietos valdymu ir rinkos institucijomis, baigiant agrarinio stabilumu ir teisine sistema.

Ryšys tarp užimtumo ir gyvenimo kokybės apima ne tik ekonominius aspektus, bet ir tokius veiksnius kaip pasitenkinimas darbu, orumas ir tikslų siekimas. Užimtumas užtikrina finansinį stabilumą, galimybę įsigyti būtiniausių daiktų, skatina tikslo ir savigarbos jausmą, turi įtakos socialinei struktūrai ir gerovei nacionaliniu lygmeniu.

Reikšminiai žodžiai: gyvenimo kokybė, užimtumas, nedarbas, ekonominė plėtra, socialinė politika, gyventojų gerovė, tvarus vystymasis.

Įvadas

Šiuo metu maždaug 56 proc. pasaulio gyventojų gyvena miestuose, o 44 proc. – kaimo vietovėse. Nuo to, ar gyvenama kaimo, ar miesto vietovėje, labai priklauso vietinės darbo rinkos ypatybės, įskaitant sektorių sudėtį, profesinius modelius, vyraujančias užimtumo formas, įgūdžių reikalavimus, darbo tvarką ir darbo vietos ypatumus (International Labour Organization, 2020). Dauguma skurdžiausių pasaulio gyventojų gyvena būtent kaimo vietovėse ir daugiausia verčiasi žemės ūkiu (Golabi, Ebrahimi, 2018).

Žemės ūkio augimas mažina skurdą kaimo vietovėse, kur gyvena didelė dalis gyventojų. Žemės ūkis yra viena iš pirmaujančių sričių, sprendžiant pasaulinius iššūkius, kylančius dėl permainingų pokyčių ekonomikoje ir visuomenėje. Šie iššūkiai apima būtinybę išmaitinti didėjančią pasaulio gyventojų skaičių, didėjančią ekologiškų produktų paklausą, būtinybę ilginti gyvenimo trukmę ir kartu išsaugoti jo kokybę, žemės ūkio paskirties žemių sausėjimą ir kt. (Kichuk ir kt., 2022).

Žemės ūkio vaidmuo apima ne tik pasaulinių iššūkių sprendimą, bet ir poveikį gyventojų užimtumui, kuris yra labai svarbus ekonominiam vystymuisi ir gyvenimo kokybei. Gyventojų užimtumas yra viena iš esminių sričių kiekvienos šalies ekonominiame plėtros kontekste. Tai ne tik ekonominis augimo rodiklis, bet ir svarbus veiksnys, darantis įtaką gyvenimo kokybei (Pocius, 2019). Gyvenimo kokybė laikoma esminiu vietos ar regioninės plėtros koncepcijos aspektu. Aukšta gyvenimo kokybė vietos bendruomenėje yra esminis privalumas, didinantis jos konkurencingumą pritraukiant gyventojus ir investuotojus (Michalska-Żyła, Marks-Krzyszowska, 2018). Užimtumas kaimo vietovėse atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant gyvenimo kokybę, įskaitant ekonominį stabilumą, bendruomenės stabilumą, paslaugų prieinamumą, psichikos sveikatą, aplinkos tvarumą ir darbo bei asmeninio gyvenimo pusiausvyrą (Vaishar, Vidovićová, Figueiredo, 2018).

Užimtumas kaimo vietovėse asmenims suteikia galimybę užsitikrinti pragyvenimo šaltinį ir patenkinti pagrindinius poreikius. Pastovus pajamų šaltinis didina finansinį stabilumą, o tai prisideda prie geresnių gyvenimo sąlygų, galimybės naudotis būtiniausiomis paslaugomis ir geresnės bendros gerovės. Užimtumas kaimo vietovėse atlieka svarbų vaidmenį gerinant ne tik asmenų, bet ir bendruomenių gyvenimo kokybę, nes skatina bendruomenių vystymąsi, socialinę sanglaudą ir mažina migraciją iš kaimo į miestus (Ivari, Jafari, Ahmadian, 2021).

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Lietuvos kaimo gyventojų užimtumo ir gyvenimo kokybės sąsajas.

Išsikeltam tikslui pasiekti sprendžiami šie **uždaviniai**:

1. Apžvelgti Lietuvos kaimo gyventojų užimtumo ir gyvenimo kokybės sampratą.
2. Atskleisti veiksnius, darančius įtaką užimtumui kaimo vietovėse.
3. Nustatyti gyvenimo kokybės ir užimtumo ryšį.

Tyrimų objektas ir metodai

Tyrimo objektas – Lietuvos kaimo gyventojų užimtumas ir gyvenimo kokybė.

Šiame darbe naudojama mokslinės literatūros analizė ir sisteminimas. Analizuojant ir sisteminant mokslinę literatūrą, siekiama atskleisti užimtumo ir gyvenimo kokybės sampratą, kaip užimtumas veikia gyventojų gyvenimo kokybę kaimo vietovėse, veiksnius, darančius įtaką užimtumui kaimo vietovėse, įskaitant ekonomines sąlygas,

infrastruktūros kokybę, švietimo ir sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą bei socialinę paramą. Šie aspektai sudaro pagrindą išsamiam supratimui apie užimtumo reikšmę ir dinamiką kaimo vietovėse bei jo sąsajas su gyvenimo kokybe.

Tyrimų rezultatai ir jų aptarimas

Užimtumo kaimo vietovėse samprata ir jo reikšmė gyventojų gyvenimo kokybei yra daugialypė tema. Darbas yra priemonė, padedanti žmonėms patenkinti savo poreikius. Tačiau, žvelgiant iš pozityviosios psichologijos perspektyvos, darbas yra svarbesnis už paprastą poreikį. Darbo patirtis yra vertinga individų gyvenimui ir visuomenės pažangai (Budiarto, 2021). Darbo patirtis peržengia pagrindinių poreikių ribas, suteikdama vidinę vertę žmonių gyvenimui ir prisidėdama prie visuomenės pažangos.

Užimtumas – tai asmenų dalyvavimas veikloje, kuria siekiama patenkinti asmeninius ir visuomeninius poreikius, gaunant pajamas pinigine ar kitokia forma. Užimtumas yra pagrindinė priemonė, leidžianti asmenims aktyviai ir lygiomis teisėmis dalyvauti visuomenės gyvenime ir reikšmingai prisidėti prie būtiniausių socialinių garantijų prieinamumo (Bilevičienė, Bilevičiūtė, Drakšas, 2016). Anot autorių, užimtumo kokybė yra tokia pat svarbi kaip ir kiekybė. Ji priklauso nuo įvairių veiksnių, įskaitant pasitenkinimą darbu, karjeros perspektyvas, stabilumą, atsakomybės lygį ir darbo bei asmeninio gyvenimo pusiausvyrą. Vertinant įdarbinimo kokybę, svarbų vaidmenį atlieka subjektyvūs kriterijai, pavyzdžiui, darbuotojo poreikiai ir aplinkybės.

Užimtumas apima ne tik patį darbą, bet ir platesnį darbo patirties kontekstą, įskaitant tokius veiksnius, kaip darbo saugumas, pajamų lygis, karjeros galimybės ir darbo bei asmeninio gyvenimo pusiausvyrą. Daugeliui žmonių užimtumas yra ne tik priemonė užsidirbti pajamų, bet ir asmeninio pasitenkinimo, socialinių ryšių, tapatybės ir tikslo jausmo šaltinis (Patra, 2022).

Tuo tarpu gyvenimo kokybė paprastai suprantama kaip apimanti ir subjektyvius bei objektyvius aspektus. Pabrėžiamas jos ryšys su sveikata ar gyvenimo sąlygomis, taip pat su individualia gerove (Vaishar, Vidovićová, Figueiredo, 2018). Gyvenimo kokybė – tai subjektyvus asmenų bendros gerovės suvokimas ir pasitenkinimas įvairiais gyvenimo aspektais. Tai apima jų fizinę sveikatą, psichinę ir emocinę gerovę, socialinius santykius, finansinį saugumą ir bendrą pasitenkinimą gyvenimu (Patra, 2022).

Produktyvaus užimtumo galimybių plėtra ir stabilų pragyvenimo šaltinių užtikrinimas yra svarbiausi kiekvienos visuomenės uždaviniai. Šalies gerovė priklauso nuo jos ekonominės ir darbo rinkos politikos, tiesiogiai veikiančios jos gebėjimą užtikrinti pajamas savo piliečiams. Užimtumui tenka lemiamas vaidmuo skatinant lygias galimybes visiems asmenims, sudarant jiems palankesnes sąlygas visapusiškai dalyvauti ekonominėje, kultūrinėje ir socialinėje srityse ir suteikiant galimybę realizuoti savo potencialą (Bilevičienė, Bilevičiūtė ir Drakšas, 2016).

Ratkevičienė (2005) pabrėžia, kad užimtumas yra darnaus vystymosi pagrindas, teikiantis naudą individams ir visai šaliai. Becker (1964) apžvelgia ekonominę užimtumo reikšmę, teigdamas, kad jis turi įtakos ne tik individualiam efektyvumui, bet ir bendram ekonominiam pajėgumui. Sen (1999) išplečia užimtumo sampratą, neapsiribodamas vien ekonomine veikla, pabrėždamas jo vaidmenį skatinant socialinį ir kultūrinį dalyvavimą, siekiant individų gerovės ir laisvės. Užimtumo galimybės suteikia asmenims galimybę puoselėti ir panaudoti savo socialinį kapitalą. Bendraudami darbo vietoje, kurdami profesinius tinklus ir bendradarbiaudami, asmenys užmezga ryšius, kuria santykius ir socialinius tinklus, kurie peržengia darbo vietos ribas. Užimtumas yra kultūrinio kapitalo didinimo ir perdavimo priemonė. Darbo vietoje asmenys susiduria su įvairiomis kultūrinėmis normomis, praktika ir vertybėmis, taip papildant savo kultūrinę žinias, ugdant toleranciją ir plečiant socialinį pažinimą.

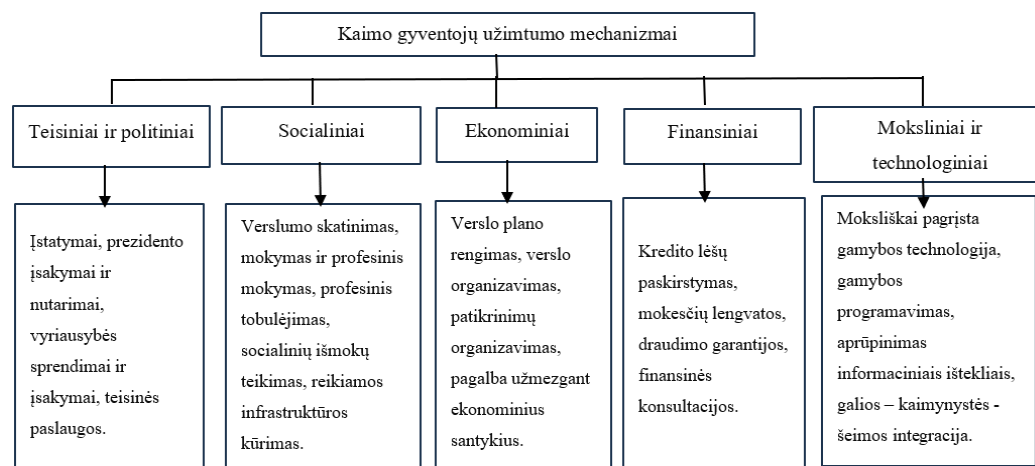
Žemės ūkis yra viena iš pagrindinių užimtumo formų kaimo vietovėse bei pagrindinis pajamų ir pragyvenimo šaltinis. Žemės ūkis apima įvairią veiklą, įskaitant žemės dirbimą maistui ir prekiniams augalams, žvejybą, miškininkystę, medžioklę ir kitą veiklą, susijusią su gamtos išteklių gavyba iš žemės (Fourcroy, Drejerska, 2019). Be tradicinio ūkininkavimo, daugelis kaimo gyventojų užsiima ne žemės ūkio veikla, kad papildytų savo pajamas ir pragyvenimo šaltinį. Šios veiklos rūšys apima įvairią veiklą – nuo smulkiosios pramonės ir amatų iki vietinės gamybos įmonių (Singh, 2023). Be to, žemės ūkis atlieka svarbų vaidmenį užsienio prekyboje, generuodamas dideles pajamas, kurios padeda importuoti svarbiausias prekes ir paslaugas (Fourcroy, Drejerska, 2019).

Pramonės sektorius turi ribotas galimybes patenkinti neturtingų ir nekvalifikuotų darbininkų užimtumo poreikius. Nors pramonės sektorius yra labai svarbus ekonomikos augimui ir vystymuisi, jis dažnai reikalauja aukštesnio lygio išsilavinimo ir specializuotų įgūdžių. Teikiant pirmenybę žemės ūkio augimui ir investuojant į šį sektorių, politikos formuotojai gali sukurti daugiau užimtumo galimybių, ypač tiems, kurie turi ribotą išsilavinimą ir įgūdžius (Fourcroy, Drejerska, 2019).

Kaimo vietovėse vyraujanti užimtumo problema tampa ne tik valstybės, bet ir įvairių kitų dalyvių atsakomybe. Nevyriausybinės organizacijos, bankai, įmonės ir net privačios įmonės gali skatinti ekonominę veiklą ir darbo vietų kūrimą šiose vietovėse. Tai sukurtų ne tik palankesnę verslo aplinką, bet ir prisidėtų prie kaimo bendruomenių gyvenimo kokybės pagerinimo (žr. 1 pav.)

Šie mechanizmai rodo visapusišką požiūrį į ekonominės plėtros ir užimtumo didinimo iššūkius, ypač kaimo vietovėse. Priimant pagalbinis teisės aktus, teikiant teisingas paslaugas sukuriama reguliavimo sistema, skatinanti verslumą ir palengvinanti verslo veiklą. Be to, akcentuojant verslumo skatinimą per mokymus, profesinio mokymo programas ir profesinį tobulėjimą, pabrėžiama įgūdžių tobulinimo svarba kuriant tvarius pragyvenimo šaltinius. Socialinių išmokų teikimas dar labiau remia asmenis, o reikiamos infrastruktūros kūrimas skatina palankią aplinką verslo plėtrai. Taip pat verslo planavimo, organizavimo ir ekonominių ryšių palengvinimas supaprastina įmonių steigimo ir išlaikymo procesą. Finansinės paskatos, pavyzdžiui, kredito fondai, mokesčių lengvatos ir draudimo garantijos skatina

verslumą ir investicijas. Moksliskai pagrįstų gamybos technologijų ir informacinių išteklių integravimas įgalina bendruomenes optimizuoti produktyvumą ir skatinti ekonomikos augimą vietos lygmeniu.

Šaltinis: Ravshanov, A. (2021).

Source: according to Ravshanov, A. (2021).

1 pav. Kaimo gyventojų užimtumo mechanizmai
Figure 1: Employment mechanisms for rural people

Užimtumo galimybių kaimo vietovėse esmė – užtikrinti, kad dauguma gyventojų turėtų pakankamai galimybių užsidirbti pragyvenimui, išlaikyti save, savo šeimą, kaimynus ir platesnę bendruomenę, taip pat tvarkyti savo gyvulius, žemę, miškus ir gamtinius išteklius dabartinių ir būsimų kartų labui (Singh, 2023). Taip pat užimtumas kaimo vietovėse yra ne tik pajamų šaltinis, bet ir įvairūs aspektai, lemiantys asmenų pragyvenimo šaltinius, socialinius ryšius ir galimybes naudotis būtiniausiomis paslaugomis. Jo reikšmė neapsiriboja vien finansiniu atlygiu, tačiau taip pat turi įtakos kaimo bendruomenių socialinei sanglaudai, prisideda prie kultūrinės tapatybės (Rammohan, Tohari, 2023).

Užimtumo kaimo vietovėse pokyčius lemia sudėtinga ekonominių, socialinių ir aplinkos veiksnių sąveika. Vienas iš svarbių veiksnių yra kaimo regionų ekonominė struktūra. Tradiciškai kaimo ekonomikoje dominavo tokios pramonės šakos kaip žemės ūkis, miškininkystė ir kalnakasyba, kurios buvo pagrindiniai užimtumo šaltiniai. Tačiau pokyčiai šiuose sektoriuose, pavyzdžiui, technologinė pažanga arba pasauliniai žemės ūkio produktų paklausos pokyčiai, gali paveikti užimtumo lygį kaimo vietovėse (Kapur, 2019). Nacionaliniai ir pasauliniai ekonomikos svyravimai daro poveikį investicijoms ir darbo vietų kūrimui kaimo regionuose. Be to, žemės ūkio sektorius yra jautrus rinkos paklausos ir prekių kainų pokyčiams (Šerban, Brazienė, 2021).

Galimybė naudotis švietimo ir mokymo programomis yra dar vienas labai svarbus veiksnys, turintis įtakos užimtumui kaimo vietovėse. Aukštesnis išsilavinimo lygis ir specializuotas mokymas gali padidinti kaimo darbo jėgos kvalifikaciją, todėl jie tampa konkurencingesni ne žemės ūkio sektoriuose, pavyzdžiui, gamybos, paslaugų ir technologijų. Tačiau ribotos galimybės naudotis kokybiškomis švietimo ir mokymo priemonėmis gali trukdyti darbo jėgos plėtrai ir riboti užimtumo perspektyvas kaimo vietovėse (Kapur, 2019). Investicijos į švietimą ir profesinio mokymo programas yra gyvybiškai svarbios, kad kaimo gyventojai įgytų įgūdžių, reikalingų rinkos poreikiams patenkinti. Technologinė pažanga, nors ir didina produktyvumą, taip pat gali lemti darbo vietų naikinimą tradiciniuose sektoriuose (Šerban, Brazienė, 2021).

Tarp papildomai išskiriamų veiksnių yra ir infrastruktūros kokybė, sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas, bendruomenės parama, inovacijos, švietimo reformos, parama verslui (Beblavy, Lenaerts, 2017), sveikatos priežiūros prieinamumas ir aplinkos kokybė kaimo vietovėse. Tai yra gyvybiškai svarbūs kaimo gyventojų gerovės ir užimtumo perspektyvų komponentai (Banytė, Salickaitė, 2008).

Tuo tarpu Vorobyov, Bugai (2019) veiksnius, darančius įtaką užimtumui kaimo vietovėse, skirsto į vidinius ir išorinius. Vidiniai veiksniai apima gamybos apimtį ir dinamiką, finansinę ir logistinę paramą, gamtos išteklių naudojimą, rekreacinių išteklių prieinamumą, socialinių paslaugų teikimą, infrastruktūros sąlygas, valdymo efektyvumą, aplinkos tvarumą, darbingo amžiaus gyventojų demografinę padėtį, nedarbo lygį, kultūros ir moralės normas. Išorės veiksniai apima tokius aspektus kaip agrarinės ekonomikos stabilumas, užsienio politikos dinamika, teisinė sistema, rinkos institucijų plėtra, kainų politika, socialinės ir regioninės sąlygos.

Tampa aišku, kad užimtumas yra ne tik pajamų gavimo priemonė, tačiau jis glaudžiai susijęs su įvairiais gyvenimo kokybės aspektais. Pirma, užimtumas suteikia asmenims finansinį stabilumą, todėl jie gali naudotis būtiniausiomis prekėmis, pavyzdžiui, maistu, būstu ir sveikatos priežiūra, kurie yra pagrindiniai gyvenimo kokybės komponentai. Be to, užimtumas skatina tikslo, pasitenkinimo ir savigarbos jausmą, o tai prisideda prie psichologinės gerovės ir bendro pasitenkinimo gyvenimu (Pourbagher ir kt., 2014).

Gyventojų pasitenkinimo lygiui įtakos turi jų galimybės patenkinti konkrečius poreikius vietos aplinkoje. Michalska-Żyła, Marks-Krzyszowska (2018) atliktas tyrimas parodė, kad kaimo gyventojų nepasitenkinimas daugiausia

buvo susijęs su finansinėmis aplinkybėmis. Kaip teigia Pocius (2019), kai užimtumo lygis yra aukštesnis, tai padeda skatinti socialinės sistemos pokyčius bei didina tose vietovėse gyvenančių žmonių gerovę.

Sen (1999) teigia, kad užimtumas yra gyvybiškai svarbus pagrindiniams poreikiams tenkinti ir įgūdžiams ugdyti. Be to, užimtumas suteikia dalyvavimo visuomenėje galimybes, teigiamai veikia pasitenkinimą gyvenimu. Prasmingas ir visavertis darbas gali pagerinti gyvenimo kokybę, nes suteikia asmenims tikslo, pasiekimų ir finansinio stabilumo jausmą. Jis taip pat gali padėti užmegzti socialinius ryšius, asmeninį tobulėjimą ir bendrą pasitenkinimą gyvenimu. Priešingai, neigiama darbo patirtis, pavyzdžiui, nedarbas, nepakankamas užimtumas, darbo nesaugumas ar prastos darbo sąlygos, gali turėti neigiamos įtakos asmenų gyvenimo kokybei. Tokia patirtis gali sukelti finansinį stresą, socialinę izoliaciją, nepilnavertiškumo ar nevilties jausmą ir bendrą nepasitenkinimą gyvenimu (Patra, 2022).

Išvados

1. Žemės ūkis ne tik suteikia galimybių įsidarbinti kaimo vietovėse, bet ir daro didelę įtaką gyvenimo kokybei, nes yra pagrindinis pajamų ir pragyvenimo šaltinis. Užimtumas kaimo vietovėse apima socialinius ryšius, kultūrinį identitetą, galimybę naudotis būtinais paslaugomis, įskaitant pasitenkinimą darbu, stabilumą, darbo bei asmeninio gyvenimo pusiausvyrą. Užimtumui tenka pagrindinis vaidmuo skatinant lygias galimybes, sudarant palankesnes sąlygas asmenims dalyvauti visuomenės gyvenime ir realizuoti savo potencialą. Kaimo užimtumo esmė – užtikrinti tvarų pragyvenimo šaltinį, puoselėti socialinius ryšius ir galimybę naudotis būtinais paslaugomis, taip prisidedant prie bendros kaimo bendruomenių gerovės.

2. Dėl technologijų pažangos ir pasaulinės rinkos poreikių vykstantys ekonominiai pokyčiai kelia didelių iššūkių tradicinėms kaimo pramonės šakoms, tokioms kaip žemės ūkis, miškininkystė, todėl išryškėja būtinybė kaimo darbuotojams prisitaikyti ir išmokyti naujų įgūdžių. Įvairūs veiksniai, darantys įtaką užimtumui kaimo vietovėse, pabrėžia sudėtingą šio reiškinio pobūdį, o dinamiška ekonominių pokyčių, švietimo prieinamumo, infrastruktūros ir išorinių veiksnių sąveika rodo, kad reikalingos išsamios ir tikslingos strategijos, skirtos užimtumo problemoms kaimo vietovėse spręsti.

3. Užimtumas ne tik padeda patenkinti pagrindinius poreikius, bet ir turi vidinę vertę, skatina asmeninį pasitenkinimą ir visuomenės pažangą, daro didelę įtaką kaimo bendruomenių socialinei sanglaudai. Be finansinio stabilumo, žmonės jaučia pasitenkinimą darbu, kuris atitinka jų vertybes, interesus ir asmeninius tikslus. Užimtumas skatina tikslo, pasiekimų ir savigarbos jausmą – esminius psichologinės būsenos ir pasitenkinimo gyvenimu komponentus. Tai rodo, kad politika, kuria siekiama skatinti tikslingą užimtumą, gali turėti didelį poveikį bendrai gyventojų gerovei. Šis ryšys pabrėžia užimtumo politikos, kurioje pirmenybė teikiama ne tik darbo vietų kūrimui, bet ir užimtumo galimybių kokybei ir stabilumui, svarbą. Todėl palankios aplinkos prasmingam užimtumui puoselėti kūrimas, tampa itin svarbus visuomenės klestėjimui ir bendrai piliečių gyvenimo kokybei gerinti.

Literatūra

1. Budiarto, Y. 2021. Meaningful Work, Quality of Work-life, and Job Satisfaction: A Study of Nightlife Workers. *Open Journal for Psychological Research*. Vol. 5, iss. 1. Prieiga per internetą: <https://centerprode.com/ojpr/ojpr0501/coas.ojpr.0501.02009s.pdf>.
2. Becker, G. S. 1964. Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis with Special Reference to Education. *Investment in human capital: Effects on earnings*, p. 7–36.
3. Banytė, J., Salickaitė, R. 2008. Successful diffusion and adoption of innovation as a means to increase competitiveness of enterprises. *Inžinerinė Ekonomika-Engineering Economics*. Vol. 56, iss. 1, p. 48–56.
4. Beblavy, M., Lenaerts, K. 2017. Stabilising the European Economic and Monetary Union: What to expect from a common unemployment benefits scheme, *CEPS Reserach Report*. (2).
5. Brynjolfsson, E., McAfee, A. 2014. *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*. The skills of new machines: Technology races ahead, p. 14–28.
6. Bilevičienė, T., Bilevičiūtė, E., Drakšas, R. 2016. Employment as a factor of life quality. *Journal of International Studies*. Vol. 9, iss. 3, p. 203–216. Prieiga per internetą: <http://repository.mruni.eu/handle/007/16466>.
7. Fourcroy, E., Drejerska, N. 2019. Agricultural employment transformation in France. *Annals of the Polish Association of Agricultural and Agrobusiness Economists*, Vol. 21(2). <http://dx.doi.org/10.2174/187433150191301008>
8. Golabi, S., Ebrahimi, M. S. 2018. Factor analysis of the impact of industrial areas on rural development: A case study of Farahan industrial area in Iran. *Sustainable Rural Development*, Vol. 2(1), p. 51–60. <https://doi.org/10.32598/jsrd.01.03.250>
9. International Labour Organization. 2020. *Rural and urban labour markets: Different challenges for promoting decent work*. https://ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/publication/wcms_757960.pdf.
10. Ivari, A. A., Jafari, H., Ahmadian, M. A. 2021. Evaluating the performance of modern rural management (Dehyari) in improving social contexts and attracting financial resources for the development of rural entrepreneurship in Khalilabad. *Propósitos y Representaciones*, 9. <http://dx.doi.org/10.20511/pyr2021.v9nSPE3.1118> .
11. Kichuk, Y., Semigina, T., Zubov, V., Tokareva, V., Shtyka, Y., Holiachuk, N. A. 2022. Employment in the agricultural sector in the coordinates of the digital economy: new parameters and strategic vectors of social policy. *Journal of*

- Agriculture and Crops*, Vol. 8(4), p. 259-265. Prieiga per internetą: <https://ideas.repec.org/a/arp/jacarp/2022p259-265.html> .
12. Kapur, R. 2019. Employment opportunities in rural areas. *Acta Scientific Agriculture*. Vol. 3, iss. 8, p. 58–65. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/331892664_Employment_Opportunities_in_Rural_Areas.
 13. Michalska-Zyla, A., Marks-Krzyszowska, M. 2018. Quality of life and quality of living in rural communities. *Europ. Countrys.*, Vol. 10, No. 2, p. 280–299.
 14. Pourbagher, M., Bani, A., Salehi, M., Iri, S., Sedaghat, S. 2014. A study on relationship between quality of life and employee performance. *Management Science Letters*. Vol. 4, iss. 8, p. 1671-1674. <https://doi.org/10.5267/j.msl.2014.7.018> .
 15. Patra, D. 2022. The Concept of Quality of Work Life. *International Journal of Indian Psychology*, Vol. 10, iss. 3. <https://doi.org/10.25215/1003.203> .
 16. Pocius, A. 2019. Miesto ir kaimo gyventojų užimtumo raidos skirtumai tikslinių grupių integracijos į darvo rinką galimybių požiūriu. Vilnius: LSTC Darbo rinkos tyrimų institutas.
 17. Rammohan, A., Tohari, A. 2023. Rural poverty and labour force participation: Evidence from Indonesia's Village fund program. *Plos one*. Vol. 18, iss. 6. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0283041>.
 18. Ratkevičienė, V. 2005. Lietuvos kaimo gyventojų užimtumo analizė ir perspektyvos. Vilnius: Tiltai.
 19. Ravshanov, A. 2021. Problems And Solutions Of Employment In Rural Areas. *European Scholar Journal*, Vol. 2(6), 7-10. <https://www.neliti.com/publications/397085/problems-and-solutions-of-employment-in-rural-areas>
 20. Singh, M. 2023. Technical Education and Employment Opportunities in Rural Perspective. *International Journal of Social Science and Humanities Research*, Vol. 3. Iss. 4, p. 407–409. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/375641223_Technical_Education_and_Employment_Opportunities_in_Rural_Perspective.
 21. Sen, A. 1999. *Development as freedom. Individual Freedom as a Social Commitment* (p. 282-299). Oxford: Oxford University Press. 52.
 22. Šerban, A. M., Brazienė, R. 2021. Young people in rural areas: Diverse, ignored and unfulfilled. Prieiga per internetą: <https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/106317733/Rural-youth-study.pdf/1fde9ee6-48ce-a2f7-2985-124b44ae46e7> .
 23. Vorobyov, S., Bugai, Y. 2019. Factors of socio-economic development of rural areas. In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. Vol. 395, iss. 1. IOP Publishing. Prieiga per internetą: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/395/1/012109/pdf>.
 24. Vaishar, A., Vidovičová, L., Figueiredo, E. 2018. Quality of rural life. Editorial 16 June 2018. *European Countryside*. Vol. 10, iss. 2, p. 180–190. Prieiga per internetą: <https://sciendo.com/article/10.2478/euco-2018-0011> .

EMPLOYMENT AND QUALITY OF LIFE OF THE RURAL POPULATION IN LITHUANIA

Summary

The paper uses the method of scientific literature analysis to reveal the main employment trends in rural Lithuania. It discusses the perception and evaluation of employment in a rural context, taking into account the economic, social and cultural environment. The impact of employment on the quality of life of the population in rural areas is analysed, covering not only economic but also social and psychological aspects. The factors influencing rural employment and their impact are examined.

Beyond income generation, rural employment is recognised as playing an important role in building social ties, providing access to essential services and preserving the cultural identity of communities. Policy interventions and economic strategies are identified as key to promoting employment in rural areas, focusing on measures such as promoting entrepreneurship, skills training and investment in infrastructure.

The factors influencing employment dynamics in rural areas involve a complex interplay of economic, social and environmental elements. Economic fluctuations, technological progress and investment in education have an impact on employment. In addition, employment trends are further influenced by internal and external factors ranging from local governance and market institutions to agrarian stability and the legal system.

The link between employment and quality of life goes beyond economic aspects to include factors such as job satisfaction, dignity and goal achievement. Employment provides financial stability, access to basic necessities, a sense of purpose and self-esteem, and has an impact on the social fabric and well-being at national level.

Keywords: quality of life, employment, unemployment, economic development, social policy, population welfare, sustainable development.